

ZBORNİK RADOVA
ZNA NSTVENOG
SKUPA

KLASICIZAM U HRVATSKOJ

ZBORNİK RADOVA

Znanstvenog skupa
Klasicizam u Hrvatskoj

Recenzenti

SANJA CVETNIĆ
DANIEL PREMIERL

Uredila

IRENA KRAŠEVAC

Zbornik je objavljen uz potporu
Ministarstva kulture Republike Hrvatske i
Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske

INSTITUT ZA POVIJEST UMJETNOSTI

ZBORNİK RADOVA
ZNA NSTV ENOG SKUPA

KLASICIZAM U HRVATSKOJ

Zagreb, 2016.

SADRŽAJ

9

Irena Kraševac

Uvodna riječ

11

Milan Pelc

Periodizacija hrvatske povijesti umjetnosti i klasicizam

23

Anđelka Galić

Topografija antičkih spomenika na tlu Hrvatske u razdoblju klasicizma

43

Andrej Žmegač

Nekoliko uvodnih opaski o klasicističkoj arhitekturi

53

Dubravka Botica

Klasicizam i barokni klasicizam u sakralnoj arhitekturi sjeverozapadne Hrvatske

69

Dragan Damjanović

Klasicistička obnova jedine sačuvane slavonske džamije. Bartol Felbinger i župna crkva u Đakovu

89

Joško Zaninović | Antonia Tomić

Grkokatolička crkva Pokrova Presvete Bogorodice u Kričkama i Preobraženja Gospodinova u Baljcima kod Drniša: nastanak — devastacije — obnova

107

Viki Jakaša Borić

Klasicističke palače u Zagrebu

127

Petar Puhmajer | Krasanka Majer Jurišić

Stambena arhitektura Rijeke u drugoj polovini 18. i početkom 19. stoljeća

147

Silvija Lučevnjak

Arhitektonska baština obitelji Pejačević i Mihalović — na tragu klasicizma

167

Zlatko Uzelac

Pročelje Vodenih vrata tvrđave Osijek, slavluk gradiškim i brodskim graničarima za pobjedu kod Kolina, 18. lipnja 1757.

181

Miona Muštra

„Vraćene javnosti na korištenje, brigom i troškom grofa Henrika Sermagea“: nastanak Sutinskih toplica 1809. godine

195

Iva Raič Stojanović

Recepcija klasicističkog dvorca Januševca i njegovo rekonstruiranje nakon Drugoga svjetskog rata

213

Ratko Vučetić

Klasicizam u urbanistici kontinentalne Hrvatske i Hrvatskog primorja

227

Snješka Knežević

Južna promenada — Sjeverna promenada: dva urbanistička zahvata na zagrebačkom Gradecu u doba klasicizma

243

Antonia Došen

Arhitektura i urbanizam grada Gospića od 1780. do 1830. godine

265

Mirjana Repanić-Braun

Pitanje stila u zidnom slikarstvu nakon 1750. na odabranim primjerima

283

Fani Celio Cega | Ana Šverko | Giuseppe Sava

Dijalog u dekoraciji: usporedba dekorativnih motiva stare i nove knjižnice u trogirskoj rezidenciji obitelji Garagnin u povodu otkrića stropne dekoracije s kraja 18. stoljeća

297

Irena Kraševac

Klasicističke portretne biste. Djela Canove, Thorvaldsena i Paronuzzija u hrvatskim muzejskim zbirkama

317

Vlasta Zajec

Klasicistička transformacija stila na primjeru inventara župnih crkava u Bednji i Kamenici

333

Maja Žvorc

Crtež katafalka cara Franje II. podignutog u zagrebačkoj katedrali

349

Arijana Koprčina

Klasicistički elementi u zlatarstvu od posljednje četvrtine 18. stoljeća do 1830-ih godina

367

Summaries

381

Bibliografija

405

Kazalo

Fani Celio Cega

Muzej grada Trogira, Trogir
fani.celio-cega@st.t-com.hr

Ana Šverko

Institut za povijest umjetnosti — Centar Cvito Fisković, Split
asverko@ipu.hr

Giuseppe Sava

samostalni istraživač — restaurator
pepi70@me.com

UDK: 022:069](497,5 Trogir)
929,52 Garagnin-Fanfogna

**DIJALOG U DEKORACIJI:
USPOREDBA DEKORATIVNIH
MOTIVA STARE I NOVE KNJIŽNICE
U TROGIRSKOJ REZIDENCIJI
OBITELJI GARAGNIN U POVODU
OTKRIĆA STROPNE DEKORACIJE
S KRAJA 18. STOLJEĆA**

Sažetak

Restauratorskim istraživanjima provedenim 2013. godine na drugom katu trogirske palače Garagnin otkriven je stropni oslik stare obiteljske knjižnice zahvaljujući kojem je precizno utvrđena njezina lokacija. Oslík i njegov nacrt sačuvan u arhivi Garagninoviħ, koji se ovdje prvi put objavljuje, zajedno s rezultatima ranijih istraživanja, dostatni su za preciznu rekonstrukciju

izgleda prve knjižnice s kraja 18. stoljeća. Sredinom 19. stoljeća knjižnica je preseljena na prvi kat palače i povezana s radnom sobom gdje se ove prostorije i danas nalaze gotovo u potpunosti očuvane, što nam omogućuje vjerodostojnu usporedbu uređenja dvaju interijera. Uočivši repetitivnost dekorativnih motiva na stropnom osliku stare i nove knjižnice s radnom sobom, uspoređujemo primijenjene motive i ukrase te utvrđujemo da je u razmaku od oko pola stoljeća u starijem i novijem interijeru upotrijebljen identičan repertoar dekorativnih motiva.

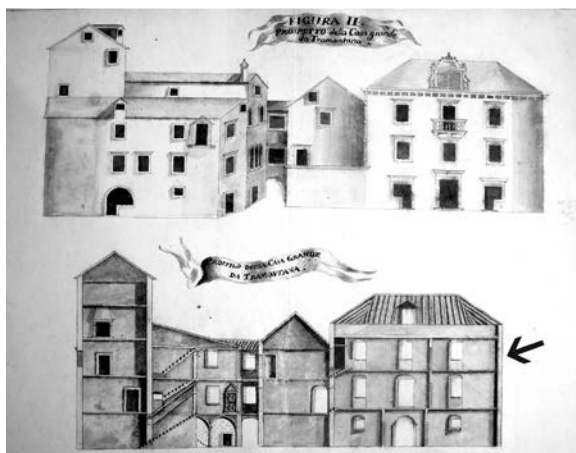
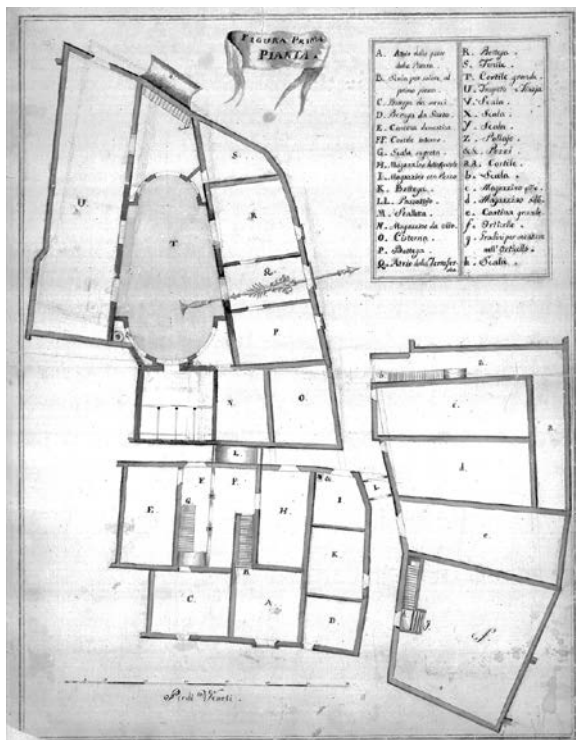
Ključne riječi

obitelj Garagnin, Trogir, obiteljska knjižnica, stropni oslik, 18. i 19. stoljeće

U arhitektonsko-urbanističkom sklopu trogirске palače obitelji Garagnin, na drugom katu njegove središnje građevine — barokne kuće podignute sredinom 18. stoljeća — bila je smještena prva poznata knjižnica te obitelji. Stambeno-gospodarski sklop Garagninovih, smješten pored sjevernih gradskih vrata, sačinjavalo je više građevina podignutih od 13. do 18. stoljeća, čiji su dijelovi bili međusobno spojeni prolazima preko uskih trogirskih ulica (sl. 1.).

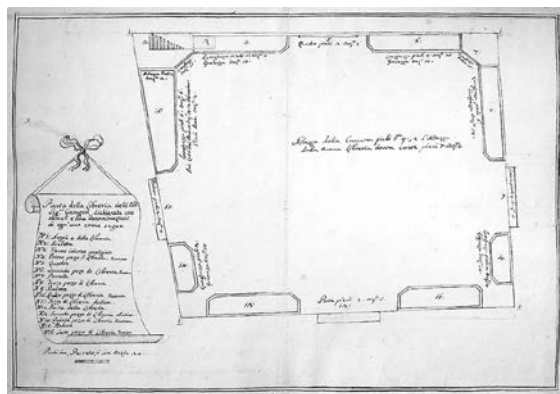
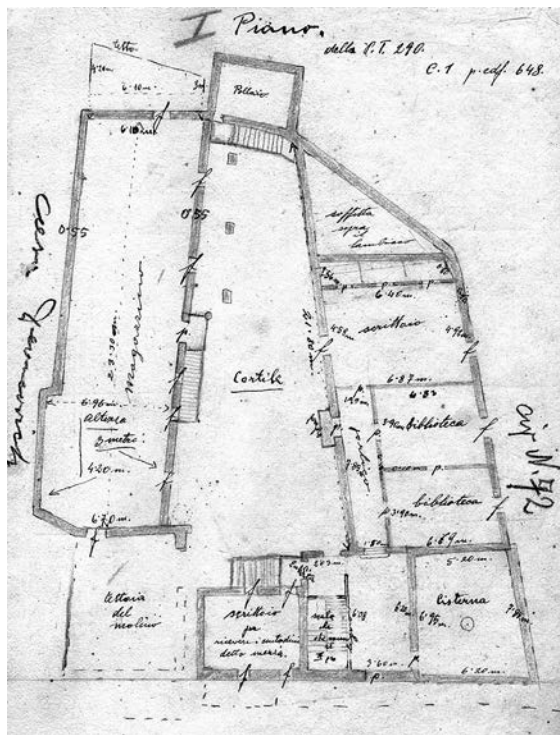
Ta je obitelj venecijanskih trgovaca krajem 16. stoljeća došla u Trogir u potrazi za novim tržištem, ženidbenim se putem potom povezala s uglednim obiteljima, i stekla plemstvo.¹ Za četiristoljetnog boravka u Trogiru Garagninovi su kontinuirano održavali prisne poslovne i društvene veze s Italijom.² Ženidbe s članovima dalmatinskih, hrvatskih obitelji, sklopljene često kako bi učvrstili svoj položaj u društvu, uvjetovale su da su se pojedini članovi obitelji Garagnin donekle osjećali Hrvatima.³ Pripadnici obitelji istaknuli su se i kao intelektualci, napose progresivni fiziokrat prosvjetiteljskog horizonta Ivan Luka mlađi (1764.–1841.). Garagninovi su ostavili iznimno bogatu arhivsku građu koja se danas uglavnom čuva u Državnom arhivu u Splitu, zatim u Muzeju grada Trogira te u Državnom arhivu u Zagrebu.

Obiteljska se knjižnica u 18. stoljeću kada je građevina u kojoj se smjestila bila i podignuta, nalazila dakle na drugom katu (*piano nobile*) da bi do polovine 19. stoljeća

Sl. 1 Tlocrt, pogled sa sjevera i presjek sklopa palače Garagninovih s kraja 18. stoljeća.

Strelicom je na presjeku označena prostorija starije knjižnice na drugom katu središnje građevine sklopa.

Sl. 2 Tlocrt prvog kata zapadnog dijela sklopa palače Garagninovi koji okružuje unutrašnje dvorište iz sredine 19. stoljeća. Naznačena je knjižnica koja se proteže kroz dvije prostorije i uz nju radna soba. Ove su prostorije zadržale istu tlocrtnu dispoziciju i namjenu do danas.

Sl. 3 Tlocrt starije knjižnice s ucrtanim ormarima za knjige

DIJALOG U DEKORACIJI: USPOREDBA DEKORATIVNIH MOTIVA STARE I NOVE KNJIŽNICE U TROGIRSKOJ REZIDENCIJI OBITELJI GARAGNIN U POVODU OTKRIĆA STROPNE DEKORACIJE S KRAJA 18. STOLJEĆA

ZBORNIK RADOVA ZNANSTVENOG SKUPA KLASICIZAM U HRVATSKOJ

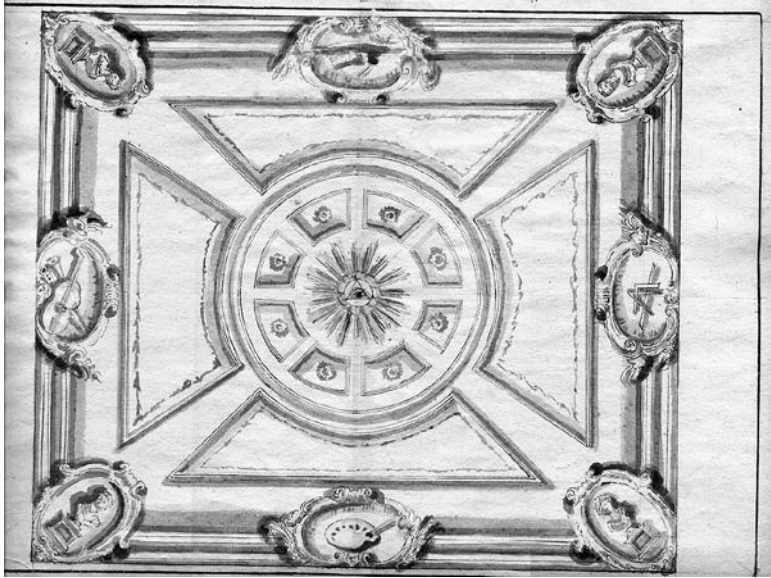
bila preseljena na prvi kat palače gdje se i danas nalazi, sačuvana gotovo u potpunosti u izvornom obliku.⁴ Selidba knjižnice slijedila je organizacijsku shemu sklopa palače Garagninovih koju je na samom početku 19. stoljeća ponudio i razradio za Garagninove čuveni venecijanski klasicistički arhitekt Giannantonio Selva (1751.–1819).⁵ Treba naglasiti da se Selvin projekt razvijao slijedom intenzivne korespondencije između naručitelja, Ivana Luke Garagnina mlađeg, i arhitekta koji je imao zadatak da znanjem i vještinom pretoči u čin projektiranja naručiteljeve želje i zamisli.

Cilj Selvina projekta bila je organizacijska i formalna modernizacija sklopa kojom bi se istodobno postigla čvrsta povezanost njegovih dijelova i funkcionalna čistoća tlocrtno dispozicije. Tako je Selva čitav prvi kat središnje građevine sklopa posvetio intelektualnom stvaralaštvu, ujedinjenjem kućnog muzeja, knjižnice, radne sobe i *studiola* s arhivom, skrivenog iza tajnih stuba.⁶ Selvin projekt nije u konačnici ostvaren, pa ipak, upravo u reorganizaciji prvog kata barokne kuće sklopa čitamo interpretaciju Selvine ideje.

Umjesto jedne prostorije, koliko je prije zauzimala, nova se knjižnica prilikom spuštanja na donji kat protegla kroz dvije prostorije i bila je izravno povezana s radnom sobom. Ovu dispoziciju prostorija nalazimo na tlocrtu iz sredine 19. stoljeća na kojem su zabilježene namjene prostorija prvog kata svih građevina u sklopu palače Garagninovih koje okružuju unutrašnje dvorište⁷ (sl. 2).

Položaj starije knjižnice bio je pretpostavljen na osnovi sačuvanog nacrt (*Pianta della Libreria delli Nob. Sig.ⁿⁱ, Garagnin dichiarata con numeri e sua denominazioni di ogn'uno come segue*) koji se čuva u Muzeju grada Trogira. Na tlocrtu je prikazana prostorija s ormariima za knjige, vratima (na istoku), dva prozora (prema sjeveru i jugu) te malim stubama sa zapadne strane koje su vodile do prvog kata u prostoriju u kojoj se tada nalazila blagovaonica. Zid je krasio portret smješten između dva ormara s knjigama. Nacrti ormara za knjige, evidentno crtani istom rukom kao i tlocrt knjižnice, također su sačuvani među arhivskom građom Garagninovih⁸ (sl. 3).

Sukladno sačuvanom katalogu (*Catalogo dei libri esistenti nella libreria della nobile famiglia Garagnin di Trau*) iz 1796. godine kojem je pridružen inventar predmeta u knjižnici, možemo rekonstruirati da se između ormara za knjige nalazio portret nadbiskupa Ivana Luke Garagnina starijeg (1722.–1783.). Iz toga kataloga koji sadrži 110 stranica i podijeljen je u tri sveska, saznajemo da je u knjižnici tada bilo 963 naslova.⁹ Knjige su popisane abecednim redom, a na kraju je naveden popis predmeta koji nam zorno daje uvid u opremljenost prostorije. Uz spomenuti portret u prostoru se nalazio veliki stol s izrezbarenim donjim dijelom, četiri manja stolića za pisanje prekrivena crnom maroken kožom, a na njima tintarnica i stakleni držač za pero (*penarol*), šest velikih sjedalica (*careghini*) čiji je sjedači dio bio obložen maroken kožom, jednakom kao i na dva naslonjača (*poltroncine*). U knjižnici se nalazio i stalak za čitanje (*letturin*), globus, armilarna sfera te meteorološke naprave: termometar, barometar i higrometar. Na prozorima su, kako možemo pratiti na popisu, bile postavljene zavjese, i to iste kao i na ugaonom ormariću. U tom ormariću bila je pak prirodoslovna zbirka, u komodi zbirka starih medalja u okviru, a u jednom od ormara tri kutije s rukopisima nadbiskupa.

Sl. 4 Nacrt za dekoraciju stropa starije knjižnice Garagninovich

Popis knjiga organiziran je prema ormaru u kojem su se nalazile tako da je naveden dio prostorije u kojem je ormar smješten i pored čega se nalazi. Osim toga, u inventaru se opisuje i 10 gipsanih statueta koje su bile postavljene na velikim ormarima: dva konja, dva Narcisa, dva Apolona, jedan Maur, Grčka Venera, G ... ? [nečitko] i Farneski Heraklo, a na malim ormarima njih 15 s mitološkim prizorima: Heraklo koji davi Anteja, Smrt Aleksandra, Germanik, Apolon, Kupid, Antinoj, Arhelaj, Satir s rogom, Milon s lavom, Prometej s okovima, Pastir s jarićem, Herkul koji prijete Hidri, Neptun s dupinom, Anatomia te Amor i Psiha.

Restauratorska istraživanja na drugom katu palače Garagninovich koja su provedena 2013. godine, potvrdila su pretpostavljeni položaj stare obiteljske knjižnice otkrićem crno-bijeloga stropnog oslika čiji se, ranije neobjavljen nacrt, također nalazi u ostavštini Garagninovich. Riječ je o crtežu tušem na papiru dimenzija $46,4 \times 32 \text{ cm}^{10}$ (sl. 4). Dekorativna shema, kao i odnos dimenzija na nacrtu koji odgovara konturama stropnog oslika, nedvojbeno upućuju na to da se radi o predlošku stropne dekoracije knjižnice na drugom katu sklopa Garagninovich koja je prema tom predlošku uglavnom bila i izvedena. Naime, pod slojem žbuke, ukrašenim tek jednostavnom štukaturom koja je dijelila strop na središnji kružni dio i četiri pravokutna polja, pokazao se gotovo u cijelosti sačuvan stropni oslik, izgubljen tek

Sl. 5 Stropni oslik starije knjižnice otkriven prilikom restauratorskih radova provedenih 2013. godine (snimio: Giuseppe Sava)

nad tankim linijama pregradnih zidova koji su bili postavljeni kao rezultat kasnije reorganizacije prostora.

Oslík stropa i zidova starije knjižnice koji je pronađen restauratorskim sondiranjem te naknadno potpuno otkriven, slikan je u „secco“ tehnici, odnosno na prethodno osušenoj vapnenoj žbuci, zasigurno korištenjem prirodnih crnih i bijelih pigmenata čije je vezivo proteinsko – kazein. U praksi izrade te boje može poslužiti mlijeko ili mladi sir pomiješan s vapnom, amonijakom, octom i slično, što se potvrđuje testom otpornosti na otapanje vodom, na koju je oslik pokazao dostatnu otpornost.

Restauratorskim je istraživanjima utvrđeno da je podloga oslika izrađena od vapnene žbuke, agregata morskog pijeska i gašenog vapna te gladilicom nanjena na trsku prihvaćenu čavlima i žicom za podgled greda, dok je na zidovima isti materijal, ali s manjom koncentracijom gašenog vapna, nanesen zidarskom žlicom i potom poravnat gladilicom.

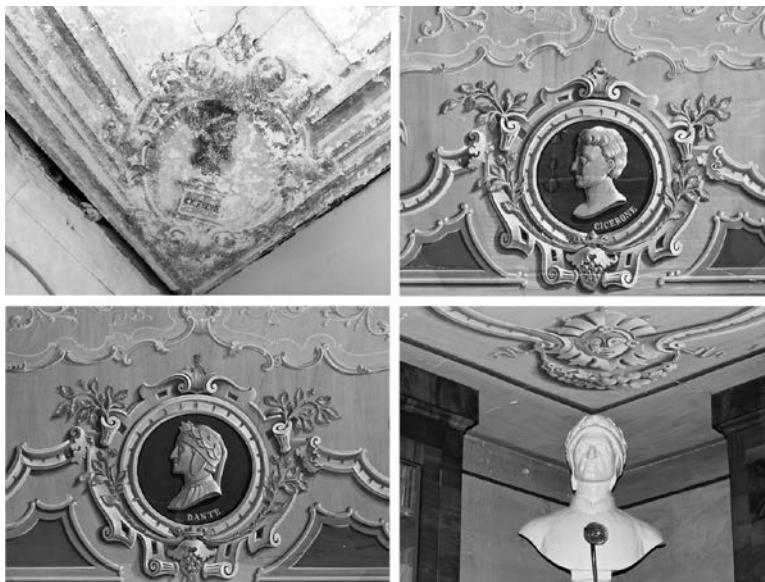
Stropni oslik danas je sasvim raspoznatljiv premda ima površinskih oštećenja i nečistoća, ali se ne osipa i čvrsto se drži za podlogu, dok je zidni oslik još uvijek prekriven naknadnim slojevima boje i u lošijem je stanju od stropnog oslika zbog utjecaja atmosferilija i kapilarne vlage s vanjskih zidova¹¹ (sl. 5).

Sl. 6 Središnji motivi stropnih oslika dviju prostorija nove knjižnice Garagninovih: alegorijski prikaz povijesti i bosonogi starac – putnik (snimila: Maja Maljković)

U središtu stropne kompozicije, razdijeljene dijagonalno na četiri dijela, nalazi se motiv svevidećeg oka koji svjedoči o masonske orijentaciji obitelji koja pak u ono doba nije bila u suprotnosti s činjenicom da je knjižnicu ustanovio nadbiskup Ivan Luka Garagnin, a naslijedio i preselio kat niže njegov nećak Ivan Luka Garagnin mlađi koji je, baš kao i njegov brat Dominik, bio svestrani intelektualac.¹² Za razliku od predloška na kojem je taj središnji motiv bio okružen zrakama i omeđen prstenom razdijeljenim na osam simetričnih segmenata u kojima je bila predviđena rozetica, u izvedenom je stanju oko urešeno krilima i svega jednom usmjerenom zrakom, a okvir se ovdje sastoji od dvije jednostavne kružnice koje omeđuju ornament u formi meandra razdijeljen prema dijagonalama stropne plohe na četiri dijela.

U uglovima stropa na nacrtu se uočavaju naslikane biste među kojima se, u osima stropne plohe, nalaze simbolički prikazi umjetnosti: književnosti, glazbe, slikarstva i arhitekture. Biste u uglovima izvedene su vjerno predlošku (na dvjema su sačuvani natpisi koji govore da je riječ o Ciceronu i Pitagori), dok su dijagonalne zrake koje ih spajaju sa središnjim motivom u izvedbi dodatno ukrašene biljnim ornamentom. Simboli likovne i glazbene umjetnosti zamijenili su mjesta u izvedbi u odnosu prema predlošku. Polja između središta kompozicije motiva smještenih

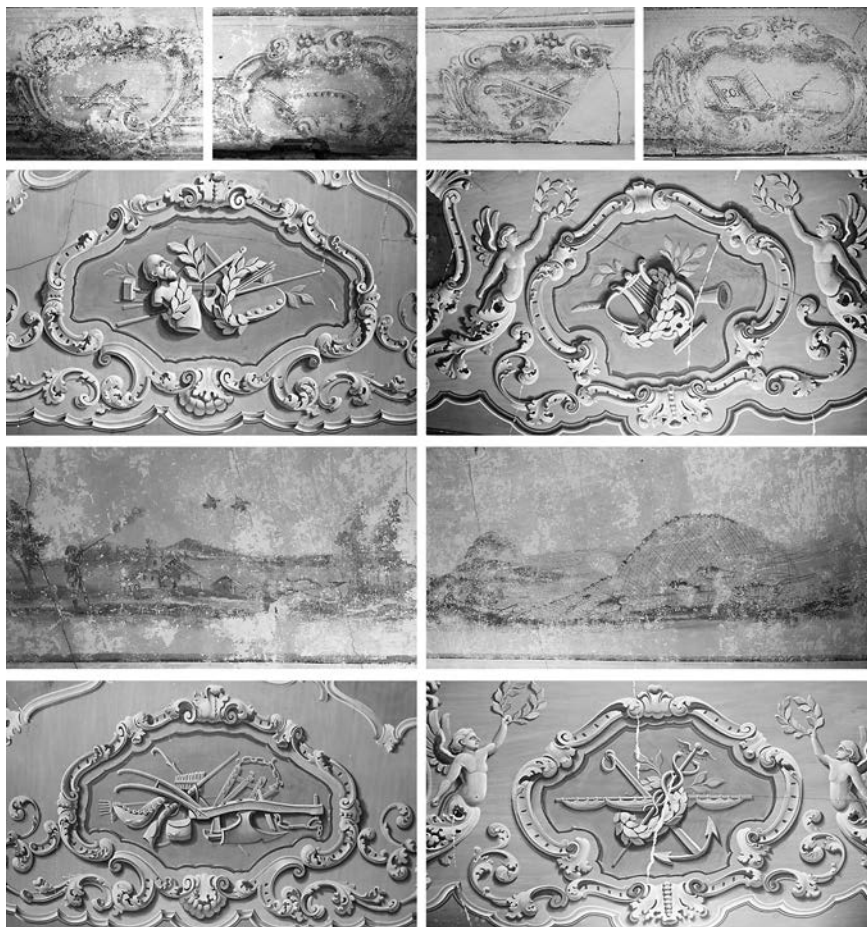
Sl. 7 Usporedba prikaza Cicerona na stropnoj dekoraciji stare i nove knjižnice Garagninovih. Naslikane biste u uglovima stropne dekoracije stare knjižnice u novoj su zamijenjene kipovima postavljenima na ugaone ormare

s knjigama koji su vjerojatno prikazivali iste znamenite autore čijim je portretima dekoriran strop, kako vidimo na primjeru Danteova portreta i biste (snimila: M. Maljković)

duž rubova stropa u izvedenom su stanju upotpunjena vedutama i motivima ribarstva i lova. Sam nacrt pokazuje bitno vještiju ruku od one koja je strop realizirala.

U 19. stoljeću Ivan Luka Garagnin mlađi predvidio je dakle spuštanje narasle biblioteke na donji, prvi kat koji je, kako rekosmo, planirao u potpunosti posvetiti intelektualnom stvaralaštvu.¹³ Na spomenutom nacrtu s početka 19. stoljeća vidi se stanje ovog dijela sklopa kakvo je ostalo i do danas: hodnik vodi uz dvije međusobno spojene prostorije obiteljske knjižnice do prostrane radne sobe.

Stropovi nove obiteljske knjižnice i radne sobe, čiji su oslici veoma kvalitetno izvedeni, pokazuju da su u dekoraciji korišteni svi oni motivi koje smo susreli na stropnoj dekoraciji stare knjižnice, ali su drugačije grupirani i stilski obrađeni. Stropovi prostorija knjižnice i ovdje su oslikani u nijansama sive, no sa zlatnim akcentima. U prvoj su prostoriji knjižnice oko središnjega alegorijskog prikaza povijesti smješteni medaljoni s portretima filozofa, povjesničara i književnika: Giambattista Vico, Ivan Lucić (Lucius), Ivan Gundulić i Dante Alighieri. U drugoj su prostoriji oko prikaza bosonogog starca – putnika, prikazani Platon, Horacije, Ciceron i Homer. Za razliku od stare knjižnice u kojoj su ugaone biste bile naslikane, ovdje se na ugaonim ormarima s knjigama nalaze pravi kipovi (sačuvane su samo dvije biste), dok se na uglovima stropne dekoracije nalaze pak rogovi obilja (sl. 6–7).

Sl. 8 Usporedba simboličkih prikaza umjetnosti, lova (i poljoprivrede) te ribolova (i pomorstva) na stropnom osliku stare knjižnice i radne sobe uz novu knjižnicu. Primjećujemo da je u novoj tlocrtnoj dispoziciji prema kojoj su knjižnica i radna soba smještene u zasebnim prostorijama, među prikazima umjetnosti u radnoj sobi izostavljena književnost (snimila: M. Maljković)

U radnoj sobi na krajevima središnjih osi stropne kompozicije nalazimo simboličke prikaze umjetnosti i gospodarstva kakvi su krasili i stropove gornje prostorije, no ovdje reducirane na četiri prikaza: likovnih umjetnosti i arhitekture unutar jednog, a glazbe unutar drugog okvira, dok su preostale dvije površine posvećene gospodarstvu — jedna poljoprivredi i lovu, a druga pomorstvu i ribolovu. U uglovima su florealni motivi, a središte stropne kompozicije i ovdje zauzima svevideće oko, izvedeno čak i bliže samom predlošku za stariju stropnu dekoraciju nego na stropu stare knjižnice. Unutar simboličkog prikaza jedne od umjetnosti — glazbe — nalazimo liru koja je ujedno i atribut boga Apolona, dok unutar polja posvećenog jednoj od gospodarskih grana — pomorstvu — nalazimo kaducej, atribut njegova mlađeg brata Merkura. Povučemo li paralelu s projektom za dekoraciju stropnih ploha interijera elegantnog *casinetta* u obližnjem vrtu Garagninovich kojeg je izradio Giannantonio Selva, možemo zaključiti da upotreba ovih dvaju simbola upućuje na težnju ka sintezi korisnosti i ljepote, karakterističnoj za fiziokratsku i prosvjetiteljsku orijentaciju Garagninovich (o čemu svjedoče i sami ravnopravno raspoređeni prikazi gospodarskih grana i umjetnosti na stropu), ali i njihovu masonsku pripadnost koja također ujedinjuje Merkura i Apolona.¹⁴ Dodajmo da su uz rub kompozicije smješteni i obiteljski grbovi. Dekoraciju upotpunjuje obilje cvjetnih motiva u raznim bojama na nebeski plavoj podlozi (sl. 8).

Stropne su plohe stare i nove knjižnice, kao i njoj susjedne radne sobe, služile kao osnovno polje za izražavanje zamisli namjene i ozračja prostorije. Raniji je strop preteča čistog klasicizma kakav susrećemo u projektima talijanskog arhitekta Giannantonija Selve za Garagninove, dok kasniji pak stropovi svjedoče o odmaku prema romantizmu u dekoraciji, napose strop radne sobe.¹⁵ Zaključujemo da su Garagninovi imali vrlo jasan repertoar motiva koje su htjeli prikazati na stropu svoje knjižnice: svevideće oko, simboličke prikaze vrsta umjetnosti i portrete filozofa, znanstvenika i umjetnika. Te su istovrsne motive nakon preseljenja u nove prostorije rasporedili u nove stropne kompozicije, pri čemu nisu izostavili niti jednu vrstu ranije korištenih motiva. Strast prema biljnim i cvjetnim motivima u interijeru, karakteristična za 19. stoljeće, očituje se i u bogatijoj dekoraciji novijih oslika¹⁶ (sl. 9).

U ovom smo se radu primarno bavili značenjem dekorativnih elemenata, no detaljnom pak usporedbom načina njihova prikaza na predlošku i izvedenom stanju starijeg, te izvedenim novijim stropnim dekoracijama, kao i usporedbom s drugim srodnim primjerima, moguće je nadalje raščlaniti njihove međusobne sličnosti i različitosti te tako iscrpnije analizirati i stilsku preobrazbu dekorativnog vokabulara i kompozicije unutar iste namjene i istog repertoara simboličkih motiva.¹⁷

* Istraživanja za ovaj rad sufinancirala je Hrvatska zaklada za znanost projektom br. 7091 *Dalmatia — a Destination of the European Grand Tour in the 18th and the 19th Century / Dalmacija kao odredište europskog Grand Toura u 18. i 19. stoljeću*.

Sl. 9 Motiv svevidećeg oka u središtu stropne kompozicije starije knjižnice Garagninovich i nove radne sobe smještene uz prostorije nove knjižnice (snimila: M. Maljković)

DIJALOG U DEKORACIJI: USPOREDBA DEKORATIVNIH MOTIVA STARE I NOVE KNJIŽNICE U TROGIRSKOJ REZIDENCIJI OBITELJI GARAGNIN U POVODU OTKRIĆA STROPNE DEKORACIJE S KRAJA 18. STOLJEĆA

ZBORNIK RADOVA ZNANSTVENOG SKUPA KLASICIZAM U HRVATSKOJ

Bilješke

- 1 Obitelj Garagnin odnosno Garagnin-Fanfogna zbog bogatstva je arhivske i bibliotečne građe koja je ostala nakon što su napustili Trogir, predmet izučavanja mnogih naših znanstvenika. Povijest obitelji najvećim je dijelom rasvijetlila Danica Božić-Bužančić, dugogodišnja djelatnica današnjega Državnog arhiva u Splitu, i tako postavila istraživačke temelje ove široke teme kao i osnovu za prezentaciju arhivske građe koja još uvijek nije posve organizirana niti dostupna. Za uvod u ovu temu izdvajamo sljedeću literaturu: DANICA BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, Počeci zaštite spomenika i sabiranja umjetnina u Dalmaciji, u: *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 18 (1970.), 145–159; DANICA BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, *Južna Hrvatska u europskom fiziokratskom pokretu*, Split, 1995.; FANI CELIO CEGA, *Svakidašnji život grada Trogira od sredine 18. do sredine 19. stoljeća*, Split, 2005.; ANA ŠVERKO, *Giannantonio Selva. Dalmatinski projekti venecijanskog klasičističkog arhitekta*, Zagreb, 2013.
- 2 O obitelji vidi: DANICA BOŽIĆ-BUŽANČIĆ (bilj 1, 1995.). Obitelj Garagnin se 1840. godine srodila sa zadarskom plemićkom obitelji Fanfogna, pa obitelj temeljem ugovora uzima prezime Garagnin-Fanfogna.
- 3 Imali su stoga u zakupu kuću u Veneciji na kanalu Grande, vidi: STANKO PIPLOVIĆ, Arhitekt Giannantonio Selva i klasicizam u Dalmaciji, u: *Peristil*, 18–19 (1975.–1976.), 118–119; STANKO PIPLOVIĆ, Zakup kuće u Veneciji od strane braće Garanjin, u: *Građa i prilozi za povijest Dalmacije*, 9 (1977.), 249–252; ANA ŠVERKO (bilj. 1), 79, 249.
- 4 O povijesti knjižnice vidi: HRVOJE MOROVIĆ, O trogirskoj knjižnici Garanjin-Fanfonga, u: *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 3–4 (1964.), 95–106 [također objavljeno u: HRVOJE MOROVIĆ, *Izbor iz djela*, Split, 1988.]. O smještaju starije knjižnice vidi: FANI CELIO CEGA, Povijest knjižnice obitelji Garanjin Fanfonga u Trogiru s posebnim osvrtom na namještaj i stare kataloge, u: *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest*, 29 (1996.), 129–137; FANI CELIO CEGA (bilj. 1), 175–184.
- 5 ANA ŠVERKO, Prilozi trogirskoj klasicističkoj arhitekturi, u: *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 41 (2005.–2007.), 375–411.
- 6 Isto.
- 7 Tlocrt donosi: FANI CELIO CEGA, Manji graditeljski zahvati i preinake na kućama obitelji Garagnin u Trogiru tijekom 18. stoljeća, u: *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 38 (2002.), 339–363. Iza tajnoga spiralnog stubišta skrivenog iza pregrade s ormarima (koja ujedno predstavlja zapadni zid radne sobe), jedine arhitektonske intervencije koja je bila izravno izvedena prema Selvinu projektu i ostala je do danas sačuvana (riječ je zapravo o realizaciji prvoga poznatog Selvina projekta za Garagninove koji se odnosio isključivo na formiranje tajnog stubišta i pregrade s ormarima na spoju dviju prostorija), na mjestu gdje je prema Selvinu projektu trebao biti *studio* s arhivom, jedina je prostorija kojoj na ovom tlocrtu nije zabilježena namjena. Opisana je kao potkrovlje iznad prostorije za pečenje rakije (*soffitta sopra lambriaco*), pa uz to što primjećujemo da su i spiralne stube izostavljene s tlocrta, možemo zaključiti da je taj prostor i dalje imao „tajnu“ namjenu.
- 8 FANI CELIO CEGA (bilj. 4), 133.
- 9 Državni arhiv u Splitu (DAS), Imovinski spisi 1/IV. U Državnom arhivu u Splitu pod istom se signaturom čuva i neuvezan rukopis s popisom izdanja koja se čuvaju u knjižnici, koji predstavlja najstariji katalog knjižnice, te još jedan prijepis kataloga koja na kraju donosi popis predmeta u knjižnici. Vidi: FANI CELIO CEGA (bilj. 1), 182–183.
- 10 Nacrt je pohranjen u Muzeju grada Trogira, knjižnici Garagnin-Fanfogna, sign. VI g.

- 11 Nosač stropnog oslika, odnosno žbuka jest raspucana u veće fragmente, pa će biti potrebno provesti interdisciplinarno vrednovanje kako bi se došlo do odgovora treba li pristupiti restauraciji oslika ili pak izradi njegove replike.
- 12 DANICA BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, uvod i predgovor prvog od planiranih deset knjiga Garagninova djela, ujedno i jedina objavljena (Zadar, 1806.), izdana je na hrvatskom u prijevodu K. Hraste i J. Posedela pod naslovom *Reforma Dalmacije: ekonomsko-politička razmišljanja* u Splitu 1995., 12–48.
- 13 U nekadašnjoj obiteljskoj knjižnici do danas su ostale sačuvane 5582 knjige.
- 14 ANA ŠVERKO, Apolon i Merkur u trogirskom vrtu Garagninovih, u: *Metamorfoze mita. Zbornik dana Cvita Fiskovića IV.*, (ur.) Dino Milinović, Joško Belamarić, Zagreb, 2010., 119–134.
- 15 Isto.
- 16 MARIO PRAZ, *An illustrated history of interior decoration*, London, 1987., 327.
- 17 Iscrpnija analiza i usporedba elemenata stropnih kompozicija tema je zajedničkog rada koji je u pripremi.